

הרגל השנייה

ני ירדים, אדריכל ורופא, עברו ליד בניין מכוער.
 "שגיאתם של האדריכלים הן נוראות," אמר הרופא. "הן עומדות לעד, ומעליבות את עיני הדורות."
 "לכם טוב יותר," השיב האדריכל. "את השגיאות שלכם קובי רים באדמה."

ני נזכר בסיפור גושן זה למימע הגילויים היומיים על שגיאות משי קרות. אסונות כלכליים, מעשי-שחיתות ופרשות.

כאשר מופיע ממשלתי מופסיד מאה מיליון לירות — איאפשר להסתיר זאת לאורך ימים. ההפיכה רשום שחור על גבי לבן, הוא נמרד במדויק, בלירות ובאגורות. כאשר חברה ממשלתית נכשלה, כאשר תעשיין פרטי פושט את הרגל למרות כל הערובות והסובסידיות שקיבל מן האוצר, כאשר בנק נתפס בכלכלתו — כנ"ל. רוב אים התוצאות, מפתרים פועלים, מני כונס-נכסים, הולכים לוועדה של היכנסת כדי לקבל הלוואה או ערבות נוספת. אפשר לדחות את הגילוי. לאחז את עיני הציבור במיספרים כוזבים, להפיץ הבטחות שאין להן שחר.

אך במקרה או כמאוחר זה מוכרחה להתגלות, ואז יש שעי רוריה, ועדת-חקירה, ומאמרים בעיתונות, ולפעמים אפילו מישימת ופסקדין.

מבחינה זו, דומה הכלכלן לאדריכל. סעותו הקטנה של אדריכל בעיר פיזה הרי לידה מיגדל גטוי, המושך אליו תיירים מכל העולם. סעותם הגדולה של כלכלני האוצר, שהולידו את פרשת אוטוקס, מסי עירה את הארץ מן עד אילת. כל נסיון להסתירה, רק יגביר את היערה.

אשר מתהפך הכלכלן האומלל על מיטתו בלילה, הוא מקנא במדינאי ובאישי-הביטחון. "מדוע הלכתי למישרדה-האוצר?" הוא מקלד את עצמו בין אנחה לאנקה. "מדוע לא הלכתי למישי רדיה-ביטחון? ומה היה לי רע במישרדה-החץ?"

כי שם, ברוך השם, אין זה יכול לקרות. שם אין פשיטת-רגל, אין מאוזן, אין הנחלת-פינקסום.

יושבים להם המדינאים במישרדם הנוח, ומצביאים להם מהלך מדיני גאוני. המהלך המדיני נוחל כישלון חרוץ.

מי יוכיח זאת? אף לא אחד. וכי איך אפשר בכלל למודד בושלון מדיני? לא כלירות ודא בקולוגרמים, לא כחביות ודא כי וולטים.

הפסדנו ידדי? הוא מנוול, אנטי-שמי, נאצי, בולשביק.

הוטל עלינו אמבארגו? ימח שם של הגוים המרושעים. הם תמיד שנוא יהודים.

עורנו למעצמת-על אדיחה ועוינות להת? כסס במרחב? תבואו בטענות אליה, לא אלינו.

התמצנו הזדמנות היסטורית לשלום? היא היתה קיימת רק בדמינום החולני של תבוסתנים.

האום גינה אותנו? זה היה צפוי. הגוש הערבי-הסובייטי יכול להעביר שם כל דבר.

ובכנה, מי אמר שאדה הם כשי לונות? כל אלה הם נצחונות מופסידים!

שהרי לולא פעולתם המזהירה של מדי-נאינו, היה המצב הרבה יותר גרוע. רק

הם, בתבונתם התהומית, הצילו אותנו מ' שואה.

בקיצור — בשמח המדיני בכלל אין תבונות, כשדונות, מישיגים, שחיתויות, מעשי-אייוולת ופתם שמויות.

ואם הפרוץ מלחמה — מי יאשים את המדינאים? האם לא עשו את הכל למען השלום? האם הם אהבים את השלום פחות מאיתנו? גיבוה מי שמעלה מחשבה זו אף בניבכי לבו!

וי, כמה טוב להיות מדינאי! אך מולו של המדינאי הוא כאין וכאפס לעומת מולו של אישי-הביטחון.

הוא אינו טועה. לעולם לא יושבים להם כמה מנהיגים ומחליטים על איסטרטגיה מסוימת. למשל: להגן על שטח מסויים, באמצעות קרביצורים העור לה מיליארד לירות (או דולאר, לא חשוב). אחרי כמה זמן מגיעים כמה מוחות צבי איים טובים, בשקט-בשקט, ליד המסקנה שהיתה זאת טעות. שמוטב היה להשאיר את השטח בלתי-מבוצר, ולהגן עליו בסני קים גידיים. או להשאירו פנוי לגמרי, כדי

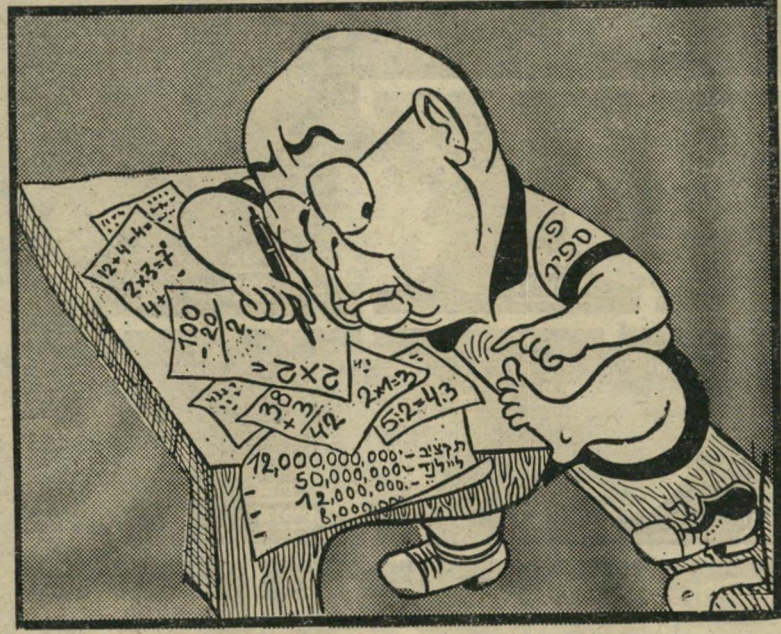
שחורות. ועי מיפגרת שחורה אין יוכוח.

ירחורים אלה נראים מופשטים. אולם הם מוחשיים מאד לגבי מה ש' מתרחש ברע זה בישראל.

לפתע נפל הכיסוי מעיני האזי רה, והוא נוכח לדעת כי המשק הכלכלי המפואר, שנכנה בארץ, עומד על כרעי תרנגולת. תרנגולת שחורה.

מסתבר שהוקמו חברות-ענק ללא שיי קול וחשבון. שנתקבלו בחיפזון, בין מנה עיקרית וליפתון. החלטות על השקעות של עשרות מיליונים, שחברות גוססות הוחזקו בחיים עליידי עירוי תממדי של כסף מקר פת הציבור, ובו בזמן הוקמו חברות גוססות כדי למלא את תפקידיהן. שמאחורי החיות המפוארות של מיפעלי-יוקרה ראור תנים הסתתרו אסונות כלכליים מבישים. שהשוחד הפך למינהג-המדינה, וחלוקת ההטבות לאנשי לתפקיד ממלכתי. שמיסע לים רבים לא הוקמו אלא כדי לאפשר זרימת כספי הציבור לכיסי המפלגות.

מי אחראית לכך? הממשלה. מי ביצע זאת?

קטע מתוך קאריקטורה של זאב ("הארץ")

הפקודות הכבירה. מי הסביע על כך את חותמת-הגומי שלה?

הכנסת. מי נהנה מכך ונבה את הקומיסיון המפלגות?

מי לא ראה ולא שמע ולא דיבר? מבקר-המדינה. אולם כי המוסדות והאנשים

האדה אינם אחראים רק לכך? כל ה. אותם המוסדות והאנשים אחראים לכך מעשי השילטון, לכל העשייה הממלכתית.

גם המדיניות-החץ. גם לביטחון. גם לתיכונן הסוציאלי.

ותם המוסדות. אותם האנשים. האם יכזיבם אנחנו ההאמין כי הם נוהגים בחסרי-אחריות וכחור פריכישורן מחריד רק כשהם עוסקים בכלכלה, אך מתמלאים אחריות ובישרון עילאיים כבואם

לעסוק, כעבור שעה קזה, במדיניות וכביטחון?

האם יתכן שבקבלם החלטות כלכליות על מאות מיליוני לירות, אין הם מכירים את הנוהלים הבסיסיים ביותר של בדיקה ושיקול. איסוף מידע ודין ענייני — אך שהם מקפידים בחרדת-קודש על כל הנגד לים האלה כשהם מקבלים החלטות מדיניות וביטחוניות? שכל הערכותיהם הכלכליות הן אבסורדיות, או שהערכותיהם המדיניות הן נכונות?

האם יתכן שכל אחד מהם — הישר פלוני, המנכ"ל אדמוני, יו"ר-הוועדה פלמוני, הגיבור שלמוני — הם בעת ובעונה אחת מיספר הייר ור"ד ג'קלי, כסילים כלכליים וגאונים מדיניים?

האם יתכן שרגל אחת, הכלכלית, צול-עת — ואילו הרגל השניה של אותו גוף, הרגל המדינית, צועדת באון?

שה מאד להאמין בכך. וגם אין לכך שום סימוכין ותימוכין.

הפקידים הבכירים של האוצר אינם אנשי שים טובים יותר או פחות מפקידים הבכירים במישרדי החץ, הביטחון וראשי-הממשלה.

החלוקה האנושית בין מישי רדים אלה היא מיקרית בהחלט. שרה-האוצר אינו פחות מוכשר מעמיתיו בממשלה. להיפך, לדעת הכל הוא מוכשר יותר מרובם. הוא עולה עליהם בכושר עבודתו הפנומנלי, בזיכרונו הבלתי-רגיל, בגישתו המעשית.

האנשים העוסקים בכלכלה אינם חיים בגטו, שבו שוררת רמה מוסרית מיוחדת, השונה מזו של סביבתה. הם שייכים למעמד השליט — מעמד הכולל גם את צמרת כל המנגנונים האחרים.

הממשלה כולה, הצמרת כולה, מהווה יחידה אחת. גוף אחד. שכל אבריו מודריים על-ידי אותו המוח.

כאם כן, מהי המסקנה? המסקנה היא שבלי כל ספק מתקבלות החלטות גורליות לעתיד המדינה, החלטות של מחמה או שלום, חיים או מוות, מדיניות זו או אחרת, איסטרטגיה א' או ב', באותה דרך בה מתקבלות החלטות על השקעת מאות מיליוני ל"י בפרוייקט זה או אחר.

אלא שתוצאות החלטות הי מדיניות אינן נראות לעין כל באור תה כהירות נוראה כמו תוצאות החלטות הכלכליות. כשם שי שגיאות האדריכל כוללות יותר משיגיאות הרופא, כייחוד במדינה שבה פחדים לכצע נתיחה שי לאחר-המוות.

והי מחשבה מבחילה למדי. בניין מכוער יכול להרגיז. למות על שולחן הניתוח — זה גרוע יותר.

אסון כלכלי, יהיה גם מחפיר ומכיש כמו "נתיבי נפט", ו"אוטו קרם", נמרד רק בכסף. אבל אסון מדיני, כגון אוכרן השלום וההרי רדרות למלחמה, נמרד כדם.

בוודאי כבר הגעת למסקנה שממשלה הי אחראית לשערוריות כלכליות כאלה צריי כה להתפטר. זוהי מיצוה אסתטית.

אם כן, המשך במחשבתך. על אחת כמה וכמה אסור להניח לממשלה כזאת להישאר אחראית לענייני המדיניות והביטחון של המדינה. אין זה צו אסתטי בלבד. זהו צו הקיום הלאומי.